

Enderrock | Joaquim Vilarnau | Actualitzat el 23/01/2023 a les 10:00

Les Orquestres per la Llibertat: «Vam renovar repertori i vam tenir una actitud diferent»

Conversem amb La Salseta del Poble Sec, l'Orquestra Plateria i Huapachà Combo sobre l'espectacle conjunt que presenten a la inauguració del festival BarnaSants

Orquestres per la Llibertat | Juan Miguel Morales

El festival BarnaSants s'inaugurarà el 27 de gener al Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat amb l'espectacle *Sol d'hivern: Els músics que van acolorir les places*, que reunirà els membres més carismàtics de tres orquestres que van revolucionar el concepte de festa durant la Transició i més enllà. L'**Orquestra Plateria**, **La Salseta del Poble Sec** i **Huapachà Combo** van ser la resposta als polítics tronats que deien *la calle es mía*. Després de quaranta anys de franquisme la gent tenia anhels de llibertat, i el primer que calia era reconquerir les places i els carrers per lluitar, ballar i fer festa. I els partits polítics van estar-hi atents.

La Salseta del Poble Sec és l'única de les tres orquestres que es va crear per tocar en un míting polític. Les altres dues s'hi van trobar. El cantant i lletrista, Salvador Escribà, ho recorda: ?Als 15 anys vaig muntar un grup per fer ballar a Bell-lloc d'Urgell, **Som? Indígenes**. Era l'any 1964 i em vaig pagar la carrera amb el que guanyava als concerts. A les primeres eleccions generals de 1977 jo militava al PSUC amb el guitarrista Pep Vercher, que era de la mateixa cèdula. Havíem d'organitzar la festa electoral i vam decidir muntar un grupet per actuar-hi. Vam fer un repertori amb ?Frenesi', ?Cocodrilo' i alguna cançó revolucionària, i la gent s'ho va passar la

mar de bé?.

La Salseta del Poble Sec Foto: Arxiu

La **Plateria** també va es va crear per a una sola nit, però la cosa es va allargar. ?L'orquestra va néixer a la sala Zeleste. Vam dir de muntar una revetlla el dia de Cap d'Any de 1974-75 i es va proposar de crear una formació completa. Recordo que a la reunió hi havia **Gato Pérez**, per exemple. Però després, va dir que ho deixava perquè els boleros tenien massa acords. El primer director musical va ser **Albert Batiste** i als primers bolos hi cantava **Sisa**, que va estrenar el sobrenom de **Ricardo Solfa**. Jo tocava les percussions. Fèiem una paròdia de les orquestres que havíem vist des de petits. El 1982 vam fer gira amb el PSOE de Felipe González. I ara em sap molt de greu, perquè no el puc veure!?, se sincera **Manel Joseph**.

Orquestra Plateria Foto: Arxiu

Huapachà Combo va començar encara més improvisadament. Entre Quimet Carreras i Miquel Mallafré recorden l'origen: 'Vam començar per la Castanyada de 1976, a Copons. Va ser una cosa gens preparada en una casa particular. Érem un trio, nosaltres dos i Cesc Tudó, que també era el Saltimbanqui de **Pep, Saltimbanqui i Bocoï**. Al cap d'uns dies vam repetir bolo en el pub d'uns amics i ens vam fer passar per argentins perquè estàvem molt influenciats per **Les Luthiers**. Va ser un èxit espatarrant. Cantàvem 'Camino verde', 'Solamente una vez'... però arranjades a la nostra manera. Vam estar-hi uns dies i vam haver de plegar perquè hi havia massa gent i els cambriers no podien sortir de la barra a servir les begudes. La relació política és que vam debutar per a la campanya de l'alcalde de Sabadell, Antoni Farrés, també del PSUC. Sempre deia que havia guanyat gràcies a nosaltres?.'

Huapachà Combo Foto: Arxiu

Quan el director artístic del BarnaSants us va fer la proposta, vau tenir dubtes?

Manel Joseph (Orquestra Plateria): Jo vaig dir que sí de seguida perquè em va semblar que suposava poca feina. Però ara m'ho estic repensant...

Salvador Escribà (La Salseta del Poble Sec): A mi no se m'ha complicat tant, perquè enguany he tornat a **La Salseta**, i estic entrenat. Anirem amb la banda de **Jordi Gas**, que són molt bons músics.

Miquel Mallafré (Huapachà Combo): Jo m'ho vaig pensar entre dos i cinc minuts...

Quimet Carreras (Huapachà Combo): En canvi jo vaig dir que no perquè fa més de quatre anys que estic retirat dels escenaris i no he tocat gens la guitarra? Però després el Miquel em va convèncer.

Com us ho van plantejar?

M.J: La idea és fer un reconeixement a les orquestres que vam renovar el repertori i vam tenir una actitud diferent. Representem moltes orquestres i centenars de músics. Però nosaltres, en aquell moment, no pensàvem que estiguéssim dins un moviment per la llibertat. Fèiem el que podíem...

M.M: Qualsevol acte cultural que es podia fer en aquella època ja era especial, sobretot després de 40 anys de ressaca. Nosaltres érem una de les orquestres que van tenir més bolos, però n'hi havia moltes altres.

S.E: Hi havia moltes orquestres, però sobretot hi havia ganes de recuperar els carrers i les places. Es van començar a celebrar festes majors per tot arreu. Tots els barris de Barcelona van recuperar les seves festes, però amb ganes de gresca, no amb una missa i un acte protocolari. I nosaltres vam enganxar molt.

Com serà l'espectacle conjunt?

S.E: El BarnaSants ha fet una llista de cançons. **La Salseta** tocarem les peces més conegudes del nostre repertori: ?Frenesí?, ?Hasta luego cocodrilo?, ?Ei, company?, ?L'escarlata?... i un

popurri amb temes revolucionaris.

M.M: A **Huapachà Combo** ens han proposat ?Niña?, ?Twist de la pizza ecumènica?, ?Chocolate per tutti?, ?Senquiu Very Mu? i alguna més.

M.J: De la **Plateria** farem ?Se va el caiman?, ?Ligia Helena?, ?Estic xocat?, ?Camarera?, ?L'home dibuixat?, ?Rumba de Barcelona?...

S.E: La idea és que siguem tots a dalt de l'escenari i que anem intercalant els temes, però encara s'ha d'acabar de definir.

Creieu que la vostra proposta encaixa en un festival dedicat a la cançó d'autor?

M.J: El títol provisional de l'espectacle serà *Ballautors*, títol d'un disc de la **Plateria** editat per PDI el 1990. Les orquestres som reinterpretadores del repertori popular.

S.E: En el cas de **La Salseta** en teníem molt poques, de pròpies. En algun disc, més, però en directe eren la menor part.

M.M: Per contra, la majoria de cançons de **Huapachà** eren d'autoria pròpia, tot i que també fèiem alguna versió.

Girareu l'espectacle?

M.J: Sí, primer el farem de cara i després d'esquena. [Riu]

S.E: La idea és que, si la cosa funciona, farem algunes actuacions més. I jo no tinc cap dubte que funcionarà perquè tots els músics que portarem a la banda són molt bons.

Heu pensat de gravar un disc?

M.J: No n'hem parlat. Ara hi ha tecnologia per poder-ho gravar per pistes. Jo crec que alguna cosa hi ha pensada, però encara no en tenim cap constància.

TRES ORQUESTRES DIFERENTS

La vostra manera de fer marcava distància amb les altres formacions habituals de festa major, com la Maravella.

S.E: L'**Orquestra Maravella**, que és molt bona, és un tipus de formació que ha existit sempre. Fa un repertori basat en els clàssics i amb els èxits del moment. Amb **La Salseta**, en canvi, volíem fugir de l'èxit de cada estiu i anàvem a buscar el repertori a fonts múltiples, des de Cuba fins a Itàlia, i on calgués!

Q.C: **Huapachà Combo** fèiem un repertori d'inspiració anarco-passota-rural. Tocàvem temes nostres a la nostra bola, i si agradaven bé, i si no, era el seu problema.

M.J: A la **Plateria** també partíem d'aquesta filosofia. I de vegades, sobretot als pobles, teníem problemes perquè hi havia gent que esperava una orquestra habitual. I quan després hi havia un quintet, que potser era molt flux però tocava ?Los pajaritos? i ?Ellos las prefieren gordas?, l'alcalde ens deia: ?Això és una orquestra de ball!'.

Era una Festa Major alternativa?

M.M: Sí, érem l'alternativa a les orquestres clàssiques i muntàvem una gran festa. Tots veníem del rock i teníem un concepte molt més festiu dels concerts.

S.E: Hi havia un sector de gent que s'avorria amb les orquestres tradicionals i no hi anava. En canvi, al ball de les nostres orquestres hi venia tothom. En aquella època, la joventut no tenia altres alternatives.

M.M: Amb **Huapachà** oferíem un espectacle molt teatralitzat. Amb ?El huerfanito?, jo sortia vestit de *Niño de San Idelfonso*. La gent venia amb ganes de ballar, però al cap d'unes cançons els teníem quiets amb els ulls ben oberts mirant l'espectacle.

Anàveu als concerts dels altres?

S.E: Jo, sí. Sobretot als bolos de la **Plateria**. No per menystenir **Huapachà** sinó perquè van començar dos anys abans que nosaltres. Jo estudiava a Barcelona i vivia al Paral·lel. M'apuntava

a tot i no em perdia res! Recordo actuacions memorables, que em queia la bava. Als **Huapachà** també els havia vist alguna vegada i, això sí, havíem coincidit moltes vegades a dalt de l'escenari.

Q.C: Jo sí que havia vist **La Salseta**.

M.M: Jo també, moltes vegades.

M.J: Jo no, només quan hem coincidit. He anat a molt pocs concerts. Un va ser de **Lou Reed**, per exemple.

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=_kakN6WMYYM

Per fer-nos una idea de la dimensió de l'èxit: quants bolos fèieu en un any?

Q.C: **Huapachà Combo** vam ser tres anys seguits el xou més contractat a Espanya. Tenim unes peces de marbre amb una inscripció.

M.M: Vam fer una gira de 200 bolos en un any. Hi va haver una nit de Cap d'Any que vam fer quatre bolos. Em recordo a mi mateix en un taxi vestit de *faraloes* anant de Rubí a Sant Andreu, de Sant Andreu a Sabadell i de Sabadell a Granollers.

Quatre concerts en una sola nit? Devíeu acabar molt malament!

M.M: L'endemà em vaig haver de fer una truita de Vàlium...

S.E: **La Salseta del Poble Sec** als vuitanta fèiem 200 bolos l'any. Als noranta, 150, i als anys dos mil, 120. Va anar baixant... i la dècada del 2010 ja només fèiem 70 bolos l'any.

M.J: **La Plateria** vam actuar molt menys. El 1982 va ser l'any en què vam fer més bolos i potser van ser uns 120. Devíem passar o vorejar els 100 només tres o quatre anys. La resta ha estat molt dur. Arribava l'hivern i havíem de demanar ajuda per al butà?

Mirant amb perspectiva aquells anys, esteu satisfets de la feina feta?

M.M: Per descomptat que n'estem contents, no podem renunciar al que vam fer. Era la feina que ens agradava, ens ho vam passar de collons i a més ens pagaven.

S.E: Hi estic totalment d'acord.

M.J: Jo vaig haver de treballar en un banc. El meu passat xungo va ser aquest, però tocar amb la **Plateria** va ser collonut!

Q.C: A **Huapachà Combo** tots teníem altres feines, però quan vam fer el *boom* de vendes amb el primer disc *-Alta sociedad* (Belter, 1981)-, que en tres mesos vam vendre més de 100.000 còpies, ens vam plantejar de deixar-ho tot. Vam plantejar que o tots deixàvem les feines respectives o no la deixava ningú. I al final tots les vam deixar!

M.M: Era incompatible tocar dilluns a Bilbao, dimarts a Huelva, dimecres a Gijón, dijous a Pamplona? I anàvem amb cotxe!